

Týždeň od 15. do 21. decembra

HODINA SLÁVY: KRÍŽ A VZKRIESENIE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ján 18,33–19,5; Ján 19,17–22; Ján 19,25–27; Luk 2,34.35; Ján 20,1–18; 1Kor 15,12–20

ÚVODNÝ TEXT

Nato mu Pilát povedal: „Tak predsa si kráľ?“ Ježiš odpovedal: „Ty hovoríš, že som kráľ. Ja som sa nato narodil a nato som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počuje môj hlas.“ (Ján 18,37)

Ježišovo ukrižovanie a vzkriesenie sú vrcholom Evanjelia podľa Jána. Prvá polovica knihy pokrýva zhruba tri a pol roka Ježišovej služby (Ján 1–10), kým Ján 11–20 pokrýva necelé dva týždne.

Každé zo štyroch evanjelií predstavuje Ježišovu smrť iným spôsobom. Hoci sú ich správy vzájomne zlučiteľné, každý autor zdôrazňuje tie kľúčové body, ktoré vyzdvihujú hlavné témy jeho evanjelia. Pre Matúša je ukrižovanie naplnením Písma, Marek zdôrazňuje paralelu medzi Ježišovým krstom a krížom a Lukáš sa zameriava na kríž ako na uzdravenie a spásu (príbeh o zločincovi na kríži).

Ján však predstavuje kríž ako Ježišovo uvedenie na trón. Táto intronizácia je prepojená s myšlienkou „hodiny“, o ktorej sa v knihe hovorí opakovane (Ján 7,30; 8,20; 12,27). Myšlienka intronizácie nesie v sebe hlbokú iróniu, pretože ukrižovanie bolo najhanebnejším a najpotupnejším spôsobom smrti používaným v starovekom Ríme. Ján čitateľovi predkladá zásadný kontrast: Ježiš zomiera potupený a ponížený, no zároveň sa tak uskutočňuje Jeho slávna intronizácia ako Spasiteľa.

OSNOVA LEKCIE

V tejto predposlednej lekcii sa dostávame k vrcholu Evanjelia podľa Jána – k jeho správe o Kristovej obeti na kríži, ktorú chce predstaviť (zdanlivo paradoxne) ako Kristovo víťazstvo, vyvýšenie a vrcholné oslávenie.

- Ján 18,33–38: Súd nad „Pravdou“ (nedeľa)
- Ján 19,1–16: Ľudia odmietajú vtelenú Pravdu (pondelok)
- Ján 19,17–30: Ukrižovanie (utorok)
- Ján 20,1–5: Prázdny hrob (streda)
- Ján 20,11–18: Stretnutie so vzkrieseným Ježišom (štvrtok)

ČO JE PRAVDA?

³⁶Ježiš odpovedal: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo z tohto sveta, moji služobníci by sa za mňa bili, aby som nebol vydaný Židom. Lenže moje kráľovstvo nie je odtiaľto.“ ³⁷Nato mu Pilát povedal: „Tak predsa si kráľ?“ Ježiš odpovedal: „Ty hovoríš, že som kráľ. Ja som sa nato narodil a nato som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počuje môj hlas.“ ³⁸Pilát mu povedal: „Čo je pravda?“ Ako to povedal, opäť vyšiel k Židom a vyhlásil pred nimi: „Ja na ňom nenačádzam nijakú vinu.“ (Ján 18,33–38)

V prvej časti opisu procesu s Ježišom (Ján 18,28–32) sa riešia nezhody židovských vodcov s Pilátom v otázke, kto má prevziať zodpovednosť za súd s Ježišom. Až v ďalšej časti sa pozornosť sústreďuje na Ježiša.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si verše Ján 18,33–38. Ako opisujú rozhovor Piláta s Ježišom? O čo v rozhovore ide?

Miestodržiteľ sa Ježiša pýta, či je kráľom Židov (Ján 18,33). Je to prvá zmienka o tomto titule, ale nebude posledná. Ježiš odpovedá protiotázkou, či sa to Pilát pýta sám od seba, alebo mu o tom povedali iní. Ježišova otázka vracia hru na Pilátovu stranu ihriska. Ide o to, či prokurátor rozumie, s kým hovorí. Čitateľ už vie, že Ježiš je Kráľ. Pochopí to aj miestodržiteľ?

Pilát odpovedá vlastnou otázkou: „Vari som ja Žid? Tvoj národ a veľkňazi mi ťa vydali. Čo si vykonal?“ (Ján 18,35) Pilát sa snaží vyhnúť odpovedi. Je podráždený z toho, že Ježiš presne odhalil podstatu sporu. Bol to guvernérovo prvý krok od pravdy. Dovolil, aby mu predsudky zabránili vnímať skutočnosť.

Ježiš odpovedá, že Jeho kráľovstvo nie je z tohto sveta (Ján 18,36). Pilát potom vnímavo vyvodzuje, že Ježiš o sebe tvrdí, že je kráľ (Ján 18,37). To vedie k Ježišovmu dôležitému vysvetleniu, že sa narodil, aby vydal svedectvo o pravde a že každý človek, ktorý je „z pravdy“ počuje Jeho hlas (Ján 18,37).

Pilát sa potom pýta: „Čo je pravda?“ (Ján 18,38) Nečaká však na odpoveď. Namiesto toho ide von, aby sa pokúsil zachrániť Ježiša pred davom.

Pravda je dôležitou témou Evanjelia podľa Jána. Ako večné Slovo (*logos*; Ján 1,1–5), Ježiš je *Svetlo* a *Pravda*. To všetko je v kontraste s temnotou a omylom. Ježiš je plný milosti a pravdy (Ján 1,14). Milosť a pravda prišli prostredníctvom Neho (Ján 1,17). Ján Krstiteľ vydal svedectvo o pravde (Ján 5,33). Ježiš potvrdil, že Jeho Otec je „pravdivý“ (Ján 7,28). Sám Ježiš počul pravdu od svojho Otca (Ján 8,40). Ježiš je „cesta, pravda i život“ (Ján 14,6). Slovo Božie je „pravda“ (Ján 17,17). Napriek svojej otázke Pilát premeškal príležitosť poznať pravdu. Zabránili mu v tom jeho predsudky, predchádzajúce rozhodnutia a tlak, ktorému napokon podľahol.

■ Ako rozumieš tomu, že Ježiša je Pravda?

APLIKÁCIA

„HLĀ, ČLOVEK!“

¹Nato vzal Pilát Ježiša a dal ho zbičovať. ²Vojaci uplietli z trnia korunu a položili ju Ježišovi na hlavu, obliekli ho do purpurového pláštá, ³prichádzali k nemu a hovorili: „Bud' pozdravený, kráľ Židov!“ A bili ho po tvári. ⁴Potom Pilát znova vyšiel a povedal im: „Pozrite, vediem vám ho von, aby ste spoznali, že na ňom nenachádzam nijakú vinu.“ ⁵Tu vyšiel Ježiš von s trňovou korunou a v purpurovom plášti. Pilát im povedal: „Hlā, človek!“ (Ján 19,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Ján 18,38–19,5. Ako sa Pilát usiloval presvedčiť ľudí, aby žiadali Ježišovo prepustenie?

Pilát nečakal na Ježišovu odpoveď týkajúcu sa pravdy. Namiesto toho predstúpil pred Židov so snahou presvedčiť ich, aby zmenili svoj postoj k Ježišovi. Tým, že sa Pilát rozhodol viesť s nimi dialóg namiesto toho, aby jednoducho Ježiša prepustil, dostal sa do nevýhody. Náboženský vodcovia pochopili, že prostredníctvom zhromaždeného davu môžu na miestodržiteľa vyvíjať tlak.

Pilát hovorí o zvyku prepustiť v čase Pesachu jedného väzňa na slobodu. Pýta sa, či chcú, aby im prepustil „kráľa Židov“ (Ján 18,39). Prekvapivo a celkom ironicky ľudia žiadajú o prepustenie zločincina menom Barabbáš, a nie nevinného Ježiša.

Teraz sa začína Ježišovo ponižovanie. Rímski vojaci uplietli trňovú korunu, obliekli Ježišovi purpurové rúcho a opakovane ho s posmechom „oslavujú“ ako židovského kráľa. Podobným spôsobom by pozdravovali cisára. V tomto prípade však išlo o výsmech a ponižovanie.

Tým, že sa Pilát snaží vzbudiť u ľudí aspoň nejaký súcit s Ježišom, zdá sa, že hľadá spôsob, ako Ho prepustiť. Vyvádza Ježiša s trňovou korunou a v purpurovom rúchu pred nenávisťou naplnený dav. Scéna, ktorú Ján nekomentuje, zobrazuje Ježiša v posmešnom kráľovskom odeve, pričom miestodržiteľ vyzýva ľudí: „Hlā, človek!“ (Ján 19,5) Čitateľovi to pripomína slová Jána Krstiteľa: „Hlā, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta!“ (Ján 1,29) Je iróniou, že práve pohanský miestodržiteľ predstavuje Izraelitom Mesiáša v kráľovskom odeve. Ako však ukazujú nasledujúce verše (Ján 19,6–16), dav si želá Ježišovo ukrižovanie. Hlavným obvinením je, že sa „vydával za Božieho Syna“ (Ján 19,7). To Piláta vystrašilo a ešte viac sa snažil zariadiť Ježišovo prepustenie. Ale vodcovia spečatili Ježišov osud tvrdením, že prepustiť Ho znamená postaviť sa proti cisárovi. Vedia, že Pilátova lojalita voči cisárovi mu nedovolí prepustiť niekoho, kto by si nárokoval rovnaké postavenie. Preto náboženský vodcovia tvrdia, že ich jediným kráľom je cisár. Hlboká nenávisť voči Ježišovi bola teda väčšia ako ich národné záujmy. Aby sa zbavili Ježiša, boli ochotní obetovať snahy o národnú nezávislosť.

APLIKÁCIA ■ Je to desivé – pohanský vládca chce prepustiť Ježiša, zatiaľ čo duchovní vodcovia národa, ktorí Ho mali spoznať, chceli Ježiša ukrižovať! Aké ponaučenie si z toho môžeme vziať pre seba?

„JE DOKONANÉ“

²⁸Potom, keďže Ježiš vedel, že je už všetko dokonané, povedal, aby sa splnilo Písmo: „Som smädný!“ ²⁹Bola tam nádoba plná octu. Nastokli teda špongiu nasiaknutú octom na yzopovú palicu a podali mu ju k ústam. ³⁰Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: „Je dokonané!“ Naklonil hlavu a odovzdal ducha. (Ján 19,28–30)

Podľa textu Ján 19,17–22 Pilát napísal nápis v latinčine, gréčtine a hebrejčine, ktorý hovoril: „Ježiš Nazaretský, kráľ Židov.“ (Ján 19,19) Náboženský vodcovia to chceli zmeniť. Pilát však trval na svojom a nezmenený nápis zostal nemým svedkom nielen pravdy o Ježišovi, ale aj jedným zo znakov, že pre Ježiša sa kríž stal trónom. Takto bol Ježiš skutočne ich Kráľ, kráľ Židov visiaci na kríži ako obyčajný zločinec.

„Umiestnenie nápisu nad Ježišovu hlavu riadila vyššia moc, než bol Pilát alebo Židia. Z Božej prozreteľnosti mali ľudia uvažovať a skúmať Písmo.“ (DA 745; CL 486)

Akú scénu opisuje text Ján 19,25–27? Čo je hlavnou myšlienkou týchto veršov?

Medzi tými, ktorí v ten deň stáli pod krížom, bol Ján, milovaný učeník, spolu s Máriou, Ježišovou matkou, a ďalšími. Simeon pred mnohými rokmi predpovedal práve túto skúsenosť, keď Jozef a Mária priviedli Ježiša do chrámu, aby Ho zasvätili Bohu (porovnaj s Luk 2,34.35). Teraz, vo chvíľach svojej smrti, Ježiš hovorí so svojou matkou: „Žena, hľa, tvoj syn!“ A Jánovi hovorí: „Hľa, tvoja matka!“ (Ján 19,26.27)

Aký význam majú Ježišove slová: „Dokonané je“? (Pozri úvodný text Ján 19,28–30.)

Grécke sloveso *teleó* (dokončiť, dokonať, vykonať) vo verši 28 („všetko je dokonané“) je rovnaké, aké zaznieva vo verši 30 („Je dokonané“). Okrem toho sa vo verši 28 objavuje aj príbuzné slovo (*teleioó*; dokončiť, uskutočniť, splniť) v súvislosti s naplnením Písma („aby sa splnilo Písmo“). Nech to, čo sa odohrávalo na kríži, bolo akokoľvek bolestné a tragické, v skutočnosti sa všetko napĺňalo, uskutočňovalo, dokonávalo.

Keď Ježiš hovorí: „Je dokonané!“, dokončuje, napĺňa dielo, ktoré mu dal vykonať Otec.

- Čo pre každého z nás znamená Ježišove slová „Je dokonané!“? Čo bolo dokonané? Aký význam to má pre náš život?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PRÁZDNY HROB

¹V prvý deň po sobote, včasráno, keď bola ešte tma, prišla k hrobu Mária Magdaléna a videla, že kameň je od hrobu odvalený. ²Bežala teda a prišla k Šimonovi Petrovi a k druhému učeníkovi, ktorého mal Ježiš rád, a povedala im: „Vzali Pána z hrobu a nevieme, kam ho položili.“ ³Peter a ten druhý učeník šli k hrobu. ⁴Bežali obaja spolu, ibaže druhý učeník bežal rýchlejšie ako Peter, takže prišiel k hrobu prvý. ⁵Keď sa nahol, videl tam ležať plachty, ale dnu nevošiel. (Ján 20,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Ján 20,1–7. Akú dôležitú skutočnosť opisujú tieto verše? V čom spočíva význam opísanej udalosti?

Ježiš zomrel v piatok neskoro popoludní a vstal v nedeľu skoro ráno. Pretože sa blížila sobota, Jeho pohreb bol vykonaný narýchlo a zostal nedokončený (Ján 19,42). Hoci Ježiša milovali, Jeho nasledovníci zachovávali sobotný deň, a preto v sobotu k hrobu nešli (porovnaj s Mar 16,1 a Luk 23,56). Po sobote si niekoľko žien nakúpilo voňavé oleje, ktorými sa chceli postarať o Ježišovo telo, a v nedeľu ráno prišli k hrobu. Na ich zdesenie však bol kameň odvalený a hrob prázdny.

Mária Magdaléna bola jednou z tých, čo prišli k hrobu medzi prvými. Bežala povedať Petrovi a Jánovi, čo videla. Obaja učeníci sa rozbehli k hrobu. Ján predbehol Petra a prišiel ta prvý. Nazrel dovnútra a uvidel tam ležať plachty, do ktorých bolo predtým zavinuté Ježišovo telo. Ale Ján do hrobky nevstúpil. Peter však vošiel dnu. Všimol si nielen plachty, ale aj šatku, ktorú mal Ježiš na hlave. Tá ležala zavinutá oddelene.

Prečítaj si text Ján 20,8–10. Aký význam mala zložená šatka, ktorá predtým zakrývala Ježišovu tvár?

Keď Peter vošiel do hrobu, vstúpil za ním aj Ján. Verš Ján 20,8 hovorí, že vošiel, videl a uveril. Prečo by pohľad na zložené pohrebné rúcho, ktoré tam ležalo, a šatku na tvár ležiaku oddelene, viedli Jána k presvedčeniu, že Ježiš vstal z mŕtvych?

Na zodpovedanie tejto otázky je potrebné zamyslieť sa nad tým, prečo by mal byť hrob vôbec prázdny. Najtypickejšou odpoveďou by boli vykrádači hrobov. Toto vysvetlenie však zlyháva z troch dôvodov. Po prvé, Matúš nám hovorí, že pri hrobe stáli stráže (Mat 27,62–66), takže vykradnutie hrobu bolo veľmi nepravdepodobné. Po druhé, vykrádači hrobov zvyčajne kradli cennosti, nie telá v rozklade. A po tretie, vykrádači hrobov sa ponáhľajú a neskladajú pohrebné plachty. Niet preto divu, že keď Ján videl zložené rúcha a dokonca aj šatku, uveril, že Ježiš vstal z mŕtvych.

APLIKÁCIA ■ Prečo je svedectvo o prázdnom hrobe také dôležité?

JEŽIŠ A MÁRIA

¹³Tí jej povedali: „Žena, čo plačeš?“ Odpovedala im: „Vzali môjho Pána a neviem, kam ho položili.“ ¹⁴Keď to povedala, obrátila sa a videla tam stáť Ježiša; ale nevedela, že je to Ježiš. ¹⁵Ježiš sa jej opýtal: „Žena, čo plačeš? Koho hľadáš?“ Ona sa nazdávala, že je to záhradník, a povedala mu: Pane, ak si ho ty odniesol, povedz, kam si ho položil, a ja si ho vezmem. ¹⁶Ježiš ju oslovil: „Mária!“ Ona sa obrátila a povedala mu po hebrejsky: „Rabbúni!“, čo znamená: Učiteľ! (Ján 20,13–16)

Čo opisujú verše Ján 20,11–13? Prečo mala Mária Magdaléna problém pochopiť význam prázdneho hrobu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pred opísanou udalosťou sa o Márii dozvedáme, že bežala za Petrom a Jánom, aby im povedala o prázdnom hrobe (Ján 20,2). Učeníci k hrobu bežali a ona sa tam o niečo neskôr vrátila tiež. Keď si Peter a Ján prezreli prázdny hrob, odišli (Ján 20,10). Mária však stála pri hrobe a plakala. Niet pochýb o tom, že počas posledných dní plakala veľmi veľa. A teraz ešte aj toto? Opäť sa naklonila a pozrela dovnútra.

Na jej prevkapanie boli v hrobe dvaja anjeli v bielom a sedeli tam, kde predtým ležalo Ježišovo telo. Spýtali sa jej: „Žena, čo plačeš?“ (Ján 20,13) S bolesťou odpovedala, že vzali jej Pána a ona nevie, kam Ho položili.

Prečítaj si text Ján 20,14–18. Čo spôsobilo zmenu v Máriinom chápaní toho, čo sa stalo?

Mária sa s pohľadom zastretým slzami otočila a uvidela, že niekto za ňou stojí. Slovmi podobnými slovám anjelov sa Cudzinec spýtal: „Žena, čo plačeš? Koho hľadáš?“ (Ján 20,15) Domnievala sa, že sa jej prihovára záhradník, a preto ho žiada o pomoc pri hľadaní Ježišovho tela.

Cudzinec jej odpovedal krátku oslovením: „Mária!“ Toto jednoslovné zjavenie zmenilo jej svet. Zrazu prevkapaná Mária pochopila, že s ňou hovorí vzkriesený Ježiš, a spoznala Ho. Ježiš trval na tom, aby sa Ho nedotýkala, pretože On musí vystúpiť k svojmu Otcovi. Jej úlohou bolo ísť za učeníkmi a odovzdať im Ježišove slová: „Vystupujem k svojmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k svojmu Bohu a k vášmu Bohu.“ (Ján 20,17) Mária svoje poslanie splnila. Povedala učeníkom, že videla Pána a tiež sa s nimi podelila o všetky ostatné podrobnosti (Ján 20,18).

■ Prečítaj si text 1Kor 15,12–20. Čo by bolo podľa Pavla s našou vierou, keby Kristus nebol vzkriesený z mŕtvych?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Cesta lásky* si prečítajte kapitoly „Význam Ježišovej obete“ (DA 758–764; CL 493–497), „Zmŕtvychvstanie“ (DA 779–787; CL 505–509) a „Správa o vzkriesení“ (DA 788–794; CL 510–513).

„Pilát chcel vyslobodiť Ježiša. Videl však, že to nie je možné, ak si chce udržať výsostné postavenie. Radšej sa rozhodol obetovať nevinný život, než by stratil svoju svetskú moc. Koľkí podobne obetujú zásady, len aby o nič nepišli a nemuseli trpieť! Svedomie a povinnosť ukazujú jedným smerom, sebecké záujmy druhým. Prúd sa ženie nesprávnym smerom a kto sa spolieha so zlom, toho strhne do hustej tmy hriechu.“ (DA 738; CL 480)

„Kristus neobetoval svoj život, kým nedokončil dielo, ktoré prišiel konať, a kým posledným svojím dychom nezvolal: *Dokonané je!* (Ján 19,30) Boj bol úspešne dobojovaný. Jeho pravica, jeho sväté rameno mu vydobyli víťazstvo. (Pozri Ž 98,1.) Ako víťaz vztýčil svoju zástavu na večných výšinách. Aká to radosť medzi anjelmí! Nad Spasiteľovým víťazstvom jasalo celé nebo. Satan bol porazený a vedel, že prišiel o svoje panstvo. Pre anjelov a nepadlé svety mal výkrik *Dokonané je!* hlboký význam. Veľké dielo vykúpenia bolo zakončené nielen pre nás, ale aj pre nich. Spolu s nami majú podiel na Kristovom víťazstve.“ (DA 758; CL 493)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo nám pri rozhodovaní môže pomôcť, aby sme sa vyhli chybám, ktorých sa dopustil Pilát?
2. Prečo musel Ježiš zmrieť namiesto nás? Prečo musel byť našim Zástupcom? Prečo bola Jeho smrť nevyhnutná, aby sme mohli byť spasení? Ktoré pasáže Písma podporujú vaše odpovede?
3. Aký je vzťah medzi dôkazmi z Písma a historickými dôkazmi, pokiaľ ide o vieru v Ježišovo vzkriesenie? Ktorý historický dôkaz potvrdzuje Ježišovo vzkriesenie?
4. Zamyslíte sa nad textom 1Kor 15,12–20. Ako rozumiete myšlienke, že bez Kristovho zmŕtvychvstania „by zahynuli aj tí, čo zosnuli v Kristovi“ (1Kor 15,18)? Aký zmysel by mali tieto slová, ak by tí, čo „zosnuli v Kristovi“, išli hneď po svojej smrti do neba? Ako tu Pavlove slová potvrdzujú pravdu, že mŕtvi spia až do vzkriesenia pri Kristovom návrate?